

A Kúria a dr. Vörös József ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Ocsák József ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Győri Törvényszék előtt 31.P.20.817/2011. szám alatt folyamatban volt és a Győri Ítéltábla Gf.IV.20.284/2012/4. számú ítéletével befejezett perében a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperes részére 1.000.000 (Egymillió) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az állam javára, felhívásra 3.500.000 (Hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az ... (a továbbiakban: ...) keretében az alperes 2008. februárjában nyújtotta be az ún. „... program infrastrukturális feltételeinek megteremtése a ...” nevű pályázatát.

A pályázat benyújtását, kidolgozását külső közreműködőkkel - köztük a felperessel - történő egyeztetések kísérték.

Az alperes 2008. április 7-én a ... címzett levelében jelezte, hogy a pályázat célkitűzéseinek és a támogatás fő összegének módosítása nélkül szeretné, ha a tervezett eszközrendszerek terhére élőeszköz beszerzésére is sor kerülne. A ... válaszlevelében közölte, hogy a gyakorlati képzésekhez szükséges élőeszköz beszerzés az ... elszámolhatósági szabályainak figyelembevételével eszközbeszerzésnek minősül.

A peres felek 2008. májusában ... Kft. néven gazdasági társaságot hoztak létre lovas képzéssel kapcsolatos közös tevékenységre.

A felperes 2008. június 16. napján a pályázati célok megvalósítására alkalmas 9 spanyol mént és 10 kancát vásárolt, az ... 2008. szeptember 9. napján felvett 340.000.000 Ft hitelből. A felperes hiteligényének kedvező elbírálásához az alperes 2008. augusztus 12-én nyilatkozatot adott ki, melyben kijelentette, hogy a felperestől lovas gyakorlati oktatást fog igénybe venni. A felperes 2008. szeptember 8. napján a ... 7.000.000 svájci frank összegű hitelt vett fel, többek között a lovak tartása és elhelyezése érdekében.

Az alperes 2008. július 29-én - feltételes közbeszerzés keretében - ajánlattételi felhívást adott ki 9 spanyol mén és 10 db kanca beszerzésére. A felhívásban utalt arra, hogy az ellenérték részbeni fedezése érdekében támogatási igényt nyújtott be. A támogatási igény el nem fogadása, folyósításának hiánya a 2003. évi CXIX. törvény (Kbt.) 82. §, 99. § (3) bekezdés és 303. § alkalmazását alapozhatja meg. A felhívásban rögzítette, hogy az eladónak dokumentumokkal kell bizonyítani, hogy az állatállomány saját tulajdonát képezi.

Az alperes által kiírt közbeszerzési eljárás eredményeként 2008. október 27-én a peres felek között adásvételi szerződés jött létre, mellyel az alperes megvásárolta a spanyol lóállományt. A szerződés 9.6. pontja rögzítette, hogy az alperes az ellenérték részbeni fedezése érdekében támogatási igényt nyújtott be, ennek el nem fogadása, illetve folyósításának hiánya a Kbt. 303. §-ának alkalmazását alapozhatja meg.

Az alperes első ízben a ... II. fordulójában, a 2008. november 18. és 2008. december 15-én kelt, a II. és III. mérföldkövel kapcsolatos jelentése 7. pontja alatt szerepeltette az általa megvásárolt lóállomány beszerzését 450.000.000 Ft pályázati összeggel.

Az ... 2009. január 12. napján tájékoztatta az alperest, hogy a tartalmi változtatást az ... nem támogatja, a ménes beszerzése nem minősül a projekt célok szempontjából elszámolható megalapozott költségnek.

Az alperes 2009. február 11-én írásban jelezte a felperes felé, hogy a támogatási igény elutasítása miatt a vételár teljesítésére képtelenné vált.

Az alperes 2009. áprilisában kísérletet tett a nem támogatott ... kapcsolatos projektem megvalósítására és ... kutatóállomás és speciális képzési hely kialakítását tűzte ki célul ugyancsak 450.000.000 Ft pályázati összeg mellett. Az új célkitűzések sem nyertek támogatást.

A felperes kereseti kérelmében 980.119.000 Ft és járulékai

megfizetésére kérte kötelezni az alperest elsődlegesen a Ptk. 318. § (1) bekezdése és 339. § (1) bekezdése, másodlagosan a Ptk. 6. §-a alapján.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - az indokolás részbeni megváltoztatásával - helybenhagyta. A másodfokú bíróság az alperes 2009. február 11-i nyilatkozatát nem elállásként, hanem akként értékelte, hogy azzal az alperes a szerződés teljesítését megtagadta, erre azonban jogos okból került sor, mivel a támogatás elnyerése a szerződés teljesítésének feltétele volt. A jogerős ítélet értelmében a lóállomány beszerzését érintő projektrész elutasítására nem azért került sor, mert az a ... pályázat első fordulójában nem volt egyértelműen nevesítve, hanem azért, mert az nem minősült a projekt szempontjából megalapozott költségnek. A projektrész támogatásának hiánya pedig az alperesnek nem róható fel.

A másodfokú bíróság alaptalannak ítélte a szolgáltatási szerződéssel összefüggő felperesi igényt is, figyelemmel arra, hogy a 2008. augusztus 12-én kelt szándéknyilatkozat alapján szerződés megkötése és annak teljesítése nem követelhető. A képzési oktatási tevékenység az adásvételi szerződéstől nem független, így az adásvételi szerződés teljesítésének jogos okból történő megtagadása a lovas oktatásra irányuló szolgáltatási szerződés megszűnését eredményezné akkor is, ha annak létrejötte megállapítható volna. A felperes azonban szerződés létrejöttét és az általa végzett, ellentételezés nélkül maradt szolgáltatás tényét nem is bizonyította.

A másodfokú bíróság rámutatott arra is, hogy a felek közötti adásvételi szerződés létrejötte kizárja a szubszidiárius jellegű Ptk. 6. § alkalmazhatóságát.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen az első- és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésével az alperest marasztaló új határozat hozatalát, másodlagosan az első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra kötelezését kérte. Arra hivatkozott, hogy miután az alperes nem nyújtott be támogatási igényt, így annak pozitív elbírálására sem volt esélye, ezért az alperes 2009. február 11-i felmondó levelének alapja nem fogadható el. Ennek jogi következménye, hogy az alperes nem jogszerűen tagadta meg a teljesítést, a teljesítésre ugyanis nem vált képtelenné. Az alperesi mulasztás olyan felróható magatartásnak minősül, ami mellett a teljesítés megtagadása jogos ok nélküli, ezért a jogerős ítélet sérti a Ptk. 313. §-át, a tényállás megállapítása vonatkozásában pedig a Pp. 206. § (1) bekezdését.

Szerinte a közbeszerzési eljárás eredményes lefolytatását követően érvényes adásvételi szerződés jött létre. Az alperesnek előre kellett látnia, hogy nem kaphat támogatást, ezért nem mentesülhet a vételár fizetési kötelezettség alól pusztán arra tekintettel, mert költségvetési szerv. E körben a Ptk. 4. § (1) bekezdésének, 198. §-ának és 37. § (1) bekezdésének megsértését állította. Előadta, hogy iratellenesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az alperes átcsoportosítást kért, valójában a minisztériumtól csak állásfoglalást igényelt.

A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott továbbá a Kbt. 48. § (3) és (4) bekezdésének megsértésére is. Álláspontja az volt, hogy a feltételes közbeszerzési eljárás következményeit a bíróságok figyelmen kívül hagyták. Az alperes a feltétel bekövetkezését megelőzően eredményt hirdetett, szerződést kötött. Ettől az adásvételi szerződéstől elállni, azt felmondani nem lehet és módosítására is csak a Kbt. 303. §-ára hivatkozással van lehetőség. Tény, hogy az alperes annak tudatában hirdetett eredményt, hogy támogatási igényt nem nyújtott be, így magatartása nem tekinthető jogszerűnek.

Szerinte a Ptk. 216. § (1) bekezdésének sérelmével állapította meg a másodfokú bíróság a szolgáltatási szerződés hiányát. Ténylegesen ugyanis az oktatási tevékenység megvalósulását szári helyszínnel bizonyította, így a peres felek között a szerződéses jogviszony létrejött.

A másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában a Ptk. 6. §-ának megsértésére hivatkozott, állítva, hogy iratellenes az a megállapítás, hogy a szolgáltatási szerződés teljesítésére nem lett volna köteles.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kúria a felülvizsgálati eljárás eredményeként megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

A bírói gyakorlat értelmében a felülvizsgálati eljárásban - annak rendkívüli jogorvoslati jellege miatt - szűk kivételektől eltekintve nincs helye a bizonyítékok felülmérlegelésének (BH 2012/179.). A Kúria felülvizsgálati ügyekben követett töretlen gyakorlata szerint felülmérlegelésre csak igen kivételesen akkor kerülhet sor, ha a tényállás feltáratlan maradt, iratellenes, vagy okszerűtlen, illetve logikai ellentmondást tartalmaz (BH 2002/29., KGD 2012/60.). Az adott esetben ez nem állapítható meg.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében alaptalanul sérelmezte annak megállapítását, hogy az alperes 2008. április 7-i levelében kérte az általa benyújtott pályázattal kapcsolatosan az átcsoportosítás lehetőségét. Az alperes ugyanis a 2008. április hó 7. napján kelt és az iratokhoz ... sorszám alatt csatolt beadványában jelezte, hogy pályázata 5.5. pontjában szereplő kari fejlesztések 5. „A” ablakában tervezett eszközrendszerek terhére élőeszközt kíván beszerezni és „kéri” az átcsoportosítás lehetőségét biztosítani akként, hogy az átcsoportosítás a pályázat célkitűzéseit, a támogatás fő összegét és a megvalósítás időrendjét nem módosítja. Nem iratellenes megállapítás az sem, hogy az oktatási-szolgáltatási szerződés teljesítésére a peres felek közötti megállapodás értelmében nem a felperes lett volna köteles. A felperes elismerte, hogy az alperes ... Zrt. részére kiadott 2008. augusztus 12. napján kelt nyilatkozatában foglaltakkal ellentétben a peres felek tényleges megállapodása szerint az általuk létrehozott projektcég, az ... Kft. végezte volna az oktatási tevékenységet (... számú jegyzőkönyv 3. oldal 5. és 6. bekezdés). Ezen nyilatkozatot alátámasztotta a projektcég társasági szerződése és cégkivonata (... és ...) is.

A Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértése nélkül, a rendelkezésre álló bizonyítékok helyes mérlegelésével - egyező előadások alapján - jutott a bíróság arra a következtetésre is, hogy mindkét fél bízott, szinte biztos volt abban, hogy az alperes pályázata eredményeként sikerül olyan forrást teremteni, amiből a felek közös, spanyol ménessel kapcsolatos elképzelései megvalósíthatók. Ennek megfelelő volt az eljárásuk is: a közbeszerzés ilyen módon és időben történő kiírása és a közbeszerzési eljárás lefolytatását követően a szerződés megkötése. Az is egyértelmű a peradatok alapján, hogy nem kizárólag az adásvételi szerződés megkötése, hanem a tervezett komplex együttműködés érdekében az oktatási-szolgáltatási szerződés, a közös projektcég működtetése is a felek tervezett együttműködésének része volt.

A rendelkezésre álló bizonyítékokból megalapozottan következtetett a másodfokú bíróság arra, hogy a peres felek megállapodása attól a feltételtől függött, hogy az alperes pénzügyi forrás megszerzése érdekében benyújtott pályázata sikeres lesz. E várakozás nem realizálódott, ugyanakkor megállapítható, hogy az alperes a peres felek komplex megállapodásának körvonalazódását követően minden olyan elvárható jogcselekményt megtett, amire reálisan lehetősége volt, ennek ellenére nem ért el sikert a projektelem. Mindebből következően nem helytálló a felperes azon hivatkozása, hogy azért nem volt esély a pályázat pozitív elbírálására, mert az alperes nem nyújtott be támogatási igényt. A pályáztatásnak szigorú feltételei voltak, a pályázati kiírás, a pályázat célkitűzései erősen korlátozták annak lehetőségét, hogy a pályázó fél szabadon

változtathassa igényeit, a már előterjesztett pályázatát. A ... ménessel tervezett, lótenyésztési és oktatási elemeket is magában foglaló komplex együttműködés keretei csak azt követően váltak egyértelművé, hogy az alperes a pályázatát az első fordulóra már előterjesztette, így csak erre figyelemmel vizsgálható az alperes magatartása.

Helyesen mutatott rá a bíróság arra, hogy a peres felek háttér megállapodásának megfelelő projektelem döntően azért volt sikertelen, mert a bíráló bizottság szakmai megítélése szerint ez a pályázat célkitűzéseivel nem függött össze. A felperes állításaival szemben e megállapítások nem a bíróság feltételezéséből vonhatók le, hanem ez egyértelműen következett az ... tájékoztatásából (...). A ... pályázat alapvetően matematikai, természet-tudományi, műszaki és informatikai tudományterületeket érintő fejlesztésekre összpontosított. Csak a projekt célkitűzéseihez kapcsolódó és volumenében is a pályázati célkitűzésekhez igazodó projektelemek támogatására volt lehetőség. Ilyen körülmények között a pályázati kiírásból, annak célkitűzéseiből és a ... tájékoztatásából megalapozottan vonta le azt a következtetést a másodfokú bíróság, hogy abban az esetben sem kapott volna támogatást a projektelem, ha az az első fordulóban szerepelt volna.

A felperes számára a kivételes lehetőségként adódott a ... ménes tulajdonjogának megszerzése. Alapvetően gazdasági döntést hozott a saját gazdasági célkitűzéseinek megvalósítása érdekében azzal, hogy a lovakat 2008. június 16-án az alperes feltételes közbeszerzés keretében kiírt ajánlattételi felhívása előtt megvásárolta. Ennek következményeit pedig az alperesre áthárítani nem lehet.

Alaptalanul állította a felperes a felülvizsgálati kérelmében a Ptk. 4. § (1) bekezdésének 198. §-ának és 37. § (1) bekezdésének megsértését. A peres felek által tervezett komplex együttműködésre figyelemmel ugyanis a pacta sunt servanda elvét nem lehet kizárólag a közbeszerzési eljárás eredményeként a peres felek között létrejött adásvételi szerződés tekintetében vizsgálni. A felmerült bizonyítékok helyes mérlegelésével állapította meg a bíróság, hogy az alperes az adásvételi szerződésben vállalt kötelezettsége teljesítése érdekében a szerződéses jogviszonyokban elvárható jóhiszeműség és együttműködési kötelezettség megfelelő szem előtt tartásával tett meg mindent pályázata - felperessel közös együttműködésben megvalósítani tervezett - projekteleme sikere érdekében. A bíróság nem azt mondta ki, hogy költségvetésből gazdálkodó szervezetnek pusztán e minőségükből kifolyólag nem kell teljesíteniük szerződéses kötelezettségeiket, hanem arra utalt, hogy mindkét fél előtt nyilvánvaló volt az, hogy a költségvetésből gazdálkodó és ennek megfelelően gazdálkodásában szigorú törvényi szabályok (felsőoktatási törvény, államháztartási törvény) közé szorított és egyébként lótenyésztési gazdálkodással nem foglalkozó

alperes csak a támogatás elnyerésének feltételével képes a szerződés teljesítésére.

Tévesen hivatkozott a felperes a perbeli közbeszerzési eljárás idején hatályos 2003. évi CXXIX. törvény (Kbt.) rendelkezéseinek megsértésére is. A Kbt. 48. § (2) és (3) bekezdése, 82. §-a, valamint 99. § (3) bekezdése a közbeszerzési eljárás különböző létszakaiban szabályozza a támogatásra irányuló igény benyújtásának közbeszerzési eljárásra gyakorolt hatását, ezzel összefüggésben a *clausula rebus sic stantibus* elveit. A Kbt. a közbeszerzési eljárás lefolytatása tekintetében speciális jogi szabályozást nyújt, azonban - ahogyan arra helyesen mutatott rá a bíróság - a Kbt. 306/A. § (3) bekezdése szerint a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződésekre a polgári jog általános szabályait kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy ha a Kbt. speciális anyagi jogi szabályt tartalmaz, úgy a *lex specialis* elve értelmében ez felülírja a háttér jogszabályként érvényesülő generális szabály, a Ptk. rendelkezéseit. Tekintettel azonban arra, hogy a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött adásvételi szerződés megszegésével összefüggésben a Kbt. a Ptk-tól eltérő speciális rendelkezéseket nem tartalmaz, így a peres felek közötti adásvételi szerződés felperes által állított megszegésére nincs akadálya a Ptk. rendelkezéseit alkalmazni. Azaz nem helytálló az a felperesi hivatkozás, hogy a megkötött adásvételi szerződés vonatkozásában kizárólag a Kbt. 303. §-a szerinti szerződés módosításra kerülhetne sor, amennyiben olyan, a szerződéskötést követően beállott lényeges körülmény változna meg, ami miatt a szerződés valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti. A peres felek nem voltak elzárva a felperesi hivatkozás szerinti szerződésmódosítástól, erre azonban nem került sor, ennek hiányában viszont a fentiek szerint az alperesi magatartás a Ptk. szerződésszegésre irányadó általános szabályai alapján vizsgálható.

A peres felek hosszabb távú komplex együttműködést terveztek, melynek feltétele az alperes pályázatának sikere volt. Ennek az együttműködésnek bizonyos elemei megvalósultak, más elemei azonban nem. Helyesen - a Ptk. 216. § (1) bekezdése sérelme nélkül - állapította meg a bíróság, hogy az együttműködés oktatási szolgáltatás nyújtására irányuló eleme tekintetében az alperes által adott egyoldalú nyilatkozatból teljesítés követelésére való jogosultság nem következik és erre irányuló szerződés ráutaló magatartással sem jött létre a peres felek között (...). Pusztán azon okból, mert a felperes jelenleg szári helyszínen bizonyos oktatási tevékenység végzésében közreműködik, nem állapítható meg az oktatási szolgáltatási szerződés teljesítésével azonos tartalmú kártérítési igényének megalapozottsága, figyelemmel arra, hogy a peres felek közötti együttműködés megvalósulása nyilvánvalóan függött a projektelem sikerétől. Így a pályázat sikertelensége miatt, a tervezett együttműködés megvalósíthatóságának hiányában e

komplex együttműködés keretében nyújtott szolgáltatások elmaradásával kapcsolatos kártérítési igény sem érvényesíthető megalapozottan.

Jogszabálysértés nélkül utasította el a bíróság a felperes másodlagos, biztatási kár megtérítése iránti igényét is. E jogcímen a kártérítési igény megalapozottságához önmagában nem elégséges, hogy a felperesnek oka legyen olyan magatartás kifejtésére, ami utóbb az ő károsodását eredményezi, hanem csak szerződéses jogviszony hiányában (BDT 2005/1175.) akkor kerülhet sor biztatási kár megtérítésére, ha a kár nem a rendes üzleti kockázattal jár együtt (BDT 2000/293). A peres felek által tervezett komplex együttműködésben a fentebb kifejtettek szerint a lóállomány beszerzése alapvetően a felperes saját gazdasági döntésének következménye volt. E kockázatvállalással járó kár az alperesre nem hárítható át, ezért nem sértett jogszabályt a másodfokú bíróság, amikor megállapította, hogy az alperesi szerződésszegés, illetőleg a szubszidiárius biztatási kár megtérítésének jogszabályi előfeltételei hiányában e jogcímen is alaptalan a felperes kártérítési igénye.

A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta és a Pp. 78. § (1) bekezdésének megfelelően kötelezte a felperest az alperes ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére. A felperes illetékeljegyzési jogára tekintettel a feljegyzett felülvizsgálati eljárási illeték viseléséről az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdésére figyelemmel a 6/1986. (VI. 26.) IM számú rendelet 13. § (2) bekezdése, valamint 15. § (1) és (3) bekezdése alapján határozott.

Budapest, 2013. június 13.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró